

בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

- המבקשים:**
1. המרכז לקידום פליטים אפריקאיים
 2. מוקד סיוע לעובדים זרים
 3. האגודה לזכויות האזרח בישראל
 4. אס"ף - ארגון סיוע לפליטים ומבקשי מקלט
 5. קו לעובד
 6. בני דארפור
 7. שומרי משפט - רבנים למען זכויות אדם
 8. רופאים לזכויות אדם
 9. המרכז לפלורליזם יהודי - התנועה ליהדות מתקדמת בישראל

ע"י עו"ד ענת בן דור ו/או עו"ד ד"ר יובל לבנת
מן התוכנית לזכויות פליטים
הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת תל-אביב
רמת אביב, תל-אביב 69978
טל': 03-6405264, פקס: 03-6407422

וכן ע"י עו"ד יונתן ברמן ו/או עדי וילינגר
ו/או נעמי לבנקרון
ממוקד סיוע לעובדים זרים
רח' נחלת בנימין 75, תל-אביב 65154
טל' 03-5603530, פקס: 03-5605175
טל' נייד: 054-3008035

-נגד-

- המשיבים:**
1. משרד הפנים
 2. מנהלת ההגירה
 3. משרד התמ"ת
- ע"י פרקליטות המדינה
רח' צלאח א-דין, ירושלים
4. עיריית אילת
- ע"י הלשכה המשפטית, עיריית אילת
ת.ד. 14, אילת 88000
טלפון: 08-6367007, פקס: 08-6367202

תגובה מטעם העותרים

בהתאם להחלטתו של בית-המשפט הנכבד מיום 6.8.09, אשר נתקבלה ע"י הח"מ ביום 9.9.09, מבקשים העותרים להודיע כי אינם עומדים על עתירתם, ומבקשים למוחקה תוך עשיית צו להוצאות.

א. הבקשה למחיקת העתירה

1. ביום 10.12.08 הוגשה העתירה שבנדון, כנגד החלטת המשיב 1, האוסרת על שהייתם ו/או עבודתם של מבקשי מקלט מאריתריאה ומסודן בשטח המוניציפלי של העיר אילת.
2. ביום 25.12.08 נתנה כב' השופטת פרוקצ'יה צו ביניים לפיו "עד להכרעה בעתירה, לא תתבצענה כל פעולות אכיפה כנגד אוכלוסיית המסתננים הרלבנטית לעתירה בעיר אילת".
3. בהמשך, לבקשת המשיבים 1-3, נדחה הדיון בעתירה מספר פעמים, כאשר בינתיים מגישה הפרקליטות הודעות מעדכנות לבית-המשפט. בסך הכל הוגשו במסגרת עתירה זו ארבע הודעות מעדכנות מטעם הפרקליטות.
4. בהודעה המעדכנת האחרונה, מיום 3.8.09, הודיעה הפרקליטות כי "שר הפנים החליט, בנוגע למסתננים שלעת הזו לא ניתן להרחיקם למדינת אזרחותם, מטעמים כאלו ואחרים, כי תתאפשר שהייתם בכל האזורים". בהמשך עדכנה הפרקליטות, כי מבקש מקלט שבידו רישיון הכולל מגבלה בנוגע לאזור מגורים – מגבלה זו לא תיאכף, ועם חידוש הרישיון – המגבלה תימחק.
5. לאור העובדה כי הסעד אשר ביקשו העותרות בעתירתן נתקבל – נתייתר הצורך בהכרעה בעתירה, והעותרות מבקשות את מחיקתה.
6. ביחס לאמור בסעיף 8 להודעה המעדכנת מטעם הפרקליטות, לפיו "החלטת שר הפנים, שלא להוסיף ולקבוע אזור מגורים ושהייה מסויים, בנוגע למסתננים כאמור, ולא לאכוף תנאים אלו, תשוב ותיבחן בידי שר הפנים מעת לעת...", מבקשים העותרים לציין את המובן מאליו: שכל שר הפנים, או מי מטעמו, ישוב ויטיל מגבלות תנועה על מבקשי מקלט בישראל, שומרים העותרים על זכותם לשוב ולעתור לבית-משפט נכבד זה. העותרים מקווים, שבניגוד למנהגו של משרד הפנים (ובניגוד לפעולתו במקרה בו עוסקת העתירה דנן), ימצא משרד הפנים לנכון להתריע מראש על כוונה להטיל מגבלות כאמור (ולא להחילה באופן מיידי), כך שניתן יהיה להביא את ההחלטה המינהלית לביקורת שיפוטית מבעוד מועד.
7. ביחס לאמור בסעיף 4 להודעה המעדכנת מטעם הפרקליטות, לפיו "שר הפנים החליט, בנוגע למסתננים שלעת הזו לא ניתן להרחיקם למדינת אזרחותם, מטעמים כאלו ואחרים, כי תתאפשר שהייתם בכל האזורים", העותרים מבקשים להבהיר כי הם מבינים את התיבה "לא ניתן להרחיקם למדינת אזרחותם" ככוללת הן חוסר-יכולת פרקטית (לדוגמה: אנשים המגיעים ממדינות שאין לישראל יחסים דיפלומטיים עימן, ועל כן הרחקתם אינה מתאפשרת), והן חוסר-יכולת משפטית (אנשים שהם מבקשי מקלט, הממתינים להכרעה בבקשת המקלט שלהם, או פליטים, אשר אין להרחיקם על פי סעיף 33(1) לאמנת הפליטים).

ב. הבקשה לפסיקת הוצאות

8. הלכה פסוקה היא כי משקיבל עותר את מבוקשו מהרשות רק בעקבות פניה לבית-המשפט, זכאי הוא, כדבר שבשגרה, לפסיקת הוצאות לטובתו:

עתירות רבות באות לידי סיום ללא דיון משום שהצדדים מתפשרים או משום שהעותר זוכה "לפתע" במבוקשו. במקרים שהרשות הציבורית משנה את טעמה בעקבות הגשת העתירה ונענית לעותר, נאלץ העותר

למחוק את העתירה והדרישה לקבלת הוצאות משפט נענית, בדרך כלל, אם מסתבר שמלכתחילה היה צידוק להגשת העתירה והגשת העתירה היא שהביאה לשינוי בעמדת הצד שכנגד. (רענן הר-זהב, **סדר הדין בבית-המשפט הגבוה לצדק**, 109).

9. בבג"ץ 842/93 אל נסאסרה נ' שר הבינוי והשיכון, פ"ד מח (4) 217, נקבעו אמות המידה לחיוב בהוצאות לטובת עותר בעקבות מחיקת עתירתו. נקבע, כי יש לבחון את התקיימות הקריטריונים הבאים: (1) האם היה צידוק בהגשת העתירה; (2) האם לא הזדרז העותר ופנה לבית-המשפט טרם שמיצה את כל האפשרויות הפתוחות בפניו ופעל כראוי אצל הרשויות המוסמכות; (3) האם לא היה שיהוי בהגשת העתירה; (4) האם עצם הגשת העתירה הוא שהניע את המשיב לחזור בו מהחלטה קודמת שלו ולהעניק לעותר את הסעד המבוקש בעתירה עוד לפני שזו התבררה בפני בית-המשפט. בענייננו נתקיימו כל ארבעת הקריטריונים הנ"ל.
10. ללא כל ספק, היה צידוק בהגשת העתירה דנן. העתירה הוגשה לאחר שמשרד הפנים כבר הורה לראשוני המתייצבים לחידוש רישיונותיהם (לאחר קבלת המדיניות, שמעולם לא פורסמה, בדבר איסור השהיה באילת) לצאת את העיר אילת באופן מיידי, והטביע הוראה בעניין זה ברישיונותיהם המחודשים (ר' תצהירה של הגב' אתי קריחלי, מנהלת מרכז גיוס ורווחה ברשת מלונות ישרוטל, אשר הוגש כתמיכה בעתירה; כן ר' סעיף 13 לתצהירו של מר אברהם, נספח ע/33 לעתירה). בעקבות כך, מאות מבקשי מקלט שעבדו באילת קיבלו הודעות פיטורין ממקומות העבודה שלהם (ר' מכתב הפסקת עבודה מרשת ישרוטל, נספח ע/1 לעתירה; כן ר' סעיף 14 לתצהירו של מר אברהם, נספח ע/33 לעתירה).
11. בנוסף, אלמלא הוגשה העתירה, עשרות ילדי פליטים היו נדרשים לעזוב את בתי הספר שלהם באמצע שנת הלימודים. יעידו על כך דברי ב"כ המשיבים ב"הודעה מעדכנת מטעם פרקליטות המדינה" מיום 26.4.09. בסעיף 5 סיפא להודעה זו נכתב: "כמו-כן, הורה יו"ר הוועדה [הבינמשרדית, אשר הוקמה בעקבות העתירה על מנת "לבחון לעומקה את תופעת ההסתננות לישראל" – י"ל] כי **בנוגע לילדי מסתננים אשר שולבו במערכת החינוך בעיר אילת, בשלב זה תתאפשר שהייתם בעיר אילת, עד לתום שנת הלימודים הנוכחית**" (ההדגשה הוספה). עניינו הרואות, רק כארבעה חודשים לאחר הגשת העתירה "נזכר" ראש רשות ההגירה, האוכלוסין ומעברי הגבול לקבוע שהאיסור על שהייה באילת לא יחול ביחס לילדים קטינים, אשר נמצאים בעיצומה של שנת הלימודים. זאת למרות שעניין זה הוזכר מפורשות עוד במכתב מיצוי ההליכים מטעם העותרים (כפי שיפורט להלן). מה היה קורה, אם כן, אלמלא הוגשה העתירה ואלמלא ניתן צו הביניים על-ידי כב' השופטת פרוקצ'יה ב- 25.12.08? על אילו ילדים היתה החלטת מר גנות מגינה בחודש אפריל 2009, חמישה חודשים לאחר שהם כבר נדרשו לצאת משם, והם והוריהם היו אולי נעצרים כבר, ומגורשים משם בכוח (או יוצאים משם מיזמתם, נוכח חשש מפני נקיטת פעולות אכיפה כנגדם)?
12. קדמה להגשת העתירה פניה למשרד הפנים, עם העתק לפרקליטות המדינה (ר' נספח ע/29 לעתירה). הפניה המוקדמת היתה מפורטת, ובה ציינה ב"כ העותרים את הפוגעות שטמונה

באיסור השהייה באילת (לרבות הפגיעה בילדים המצויים בעיצומה של שנת לימודים), שטחה את הטיעון המשפטי בדבר אי-חוקיות המדיניות, והתריעה שאם לא תתקבל תשובה לפנייתה עד לתאריך מסויים שנקבה, תיאלץ לפנות לערכאות משפטיות. בפועל המתינו העותרים מספר ימים נוספים לאחר שעבר אותו תאריך שצויין במכתבה של עו"ד ברזילי, ורק אז הגישו – בלית ברירה – את עתירתם.

13. אכן, בין משלוח המכתב לבין הגשת העתירה חלפה תקופה קצרה של עשרה ימים בלבד. ואולם, לעניין זה, אין למשיבים להלין אלא על עצמם. לו טרחו המשיבים לפרסם את דבר כוונתם לאסור את השהייה באילת מבעוד מועד, לו היו קובעים תחולה עתידית להחלטתם זו כפי ששומה על רשות מנהלית לפעול (ר' בג"ץ 2832/96 בנאי נגד המועצה הארצית של לשכת עורכי הדין, פ"ד נ(2) 582, אשר הוזכר במכתב מיצוי ההליכים), כי אז יכלו העותרים להמתין זמן ארוך יותר עד להגשת עתירתם. ואולם, בנסיבות בהן המשיבים קבעו שעל מבקשי המקלט האפריקאיים לצאת מאילת לאלתר – גברים, נשים וטף – הרי שלא הותירו לעותרים ברירה, אלא לפנות במהירות לבית-המשפט. חרף זאת, כפי שצויין לעיל, ערכו העותרים פניה מוקדמת לרשויות, נקבו תאריך שבו ייאלצו להגיש את העתירה – והרשות המשיכה לסכור פיה מים.

14. רק בעקבות הגשת עתירה זו (ולאחריה עתירה נוספת, אשר תקפה את איסור השהייה של מבקשי מקלט בין חדרה לגדרה: בג"ץ 5616/09 המרכז לקידום פליטים אפריקאיים ואח' נ' משרד הפנים ואח') נתקבל הסעד המבוקש בעתירה זו. רק לאחר הגשת העתירה התקיים "דיון סטאטוס" בלשכת ראש הממשלה (ר' סעיף 2 ל"הודעה מעדכנת מטעם פרקליטות המדינה" מיום 5.2.09), אשר במסגרתו הוחלט על הקמת ועדה בין-משרדית שתדון, בין השאר, בשאלת חופש התנועה של מבקשי המקלט ברחבי ישראל, ואשר "בהמשך לדיוני[ה]... החליט שר הפנים להידרש אישית לסוגיית קביעת אזורים שבהן [צ"ל שבהם – י' ל'] יתאפשר למסתננים להתגורר ולשהות" (סעיף 2 ל"הודעה מעדכנת מטעם פרקליטות המדינה" מיום 3.8.09), ובסופו של דבר – לבטל אל מגבלות התנועה.

15. לאור כל האמור לעיל, עולה בבירור כי נתקיימו הקריטריונים הקבועים בבג"ץ אל נסאסרה, ועל כן זכאים העותרים כי יפסקו לטובתם הוצאות משפט ושכר טרחת עורך-דין, בהם ישאו המשיבים.
1-3.

היום, 16.8.09

ד"ר יובל לבנת, עו"ד
ב"כ העותרים